

РЕШЕНИЕ

№ 722

гр. София, 07.02.2023 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

АДМИНИСТРАТИВЕН СЪД - СОФИЯ-ГРАД, ХХVI КАСАЦИОНЕН СЪСТАВ, в публично заседание на 20.01.2023 г. в следния състав:

ПРЕДСЕДАТЕЛ: Наталия Ангелова

**ЧЛЕНОВЕ: Ванина Колева
Мария Стоева**

при участието на секретаря Мариана Велева и при участието на прокурора Цветослав Вергов, като разгледа дело номер **10777** по описа за **2022** година докладвано от съдия Наталия Ангелова, и за да се произнесе взе предвид следното:

Производството е по реда на чл. 208 и сл. от Административнопроцесуалния кодекс (АПК) вр. чл. 72, ал. 4 от Закона за Министерството на вътрешните работи (ЗМВР).

Образувано е по касационна жалба от полицейски орган Б. Л. С.– инспектор при 09 РУП – СДВР чрез юрк. Х., срещу решение №3283 от 17.10.2022 г., постановено по анд № 5489/2022 г. на СРС, НО, 104-ти състав, с което е отменена заповед за задържане на лице рег. № 3384зз-365/08.04.2022 г., издадена от касатора.

В касационната жалба са наведени доводи, че решението на Софийския районен съд е неправилно поради нарушение на материалния закон и необоснованост – касационни основания по чл.348, ал.1, т.1 и ал.2 НПК във връзка с чл. 63в от Закона за административните нарушения и наказания (ЗАНН). Според касатора решението не отговаряло на изискването за мотиви по чл.172а, ал.2 АПК, тъй като не били обсъдени становищата на страните не можело да се установи фактическата обстановка, споменавало се за досъдебното производство но не и за какво било образувано, какво било установено Оспорва изводът на съда, че липсвали фактически основания за задържането на лицето, като посочва фактическото основание за издаването на заповедта – данните по досъдебното производство и конкретен състав на престъпление. Също счита за неоснователен изводът на съда, че нямало данни за каквото и да е престъпление, извършено от Я. К. К.. Относно съдържанието на

мотивите на заповедта за задържане в отделен акт се позовава на ТР № 16/1975г. на ВС. Прекратяването на досъдебното производство от прокурора не означавало, че към момента на задържането не е имало данни за извършено престъпление. За задържането не било необходимо да съществуват достатъчно доказателства, установяващи виновността и отговорността на лицето, а било достатъчно само предположение – данни, които биха убедили един безпристрастен страничен наблюдател, че задържанията може да е извършил престъплението, за което се позовава на делото P. and P. v. B., №50027/2008 и №50781/2009 на Европейският съд по правата на човека. Признава се по фактите, че Я. К. К. на 08.04.2022г. се е явил в ОР РУ – СДВР и е предал сумата от 7 000 лв. и 80 британски паунда, но трудно можело да се приеме, че е направил това доброволно, същият взел парите от бензиностанция два дни по-рано, не е съобщил за намерената сума в бензиностанцията, изтъкват се конкретни фактически действия, които е могъл да предприеме за да върне сумата непосредствено сред намирането ѝ или впоследствие. За да предаде намерените пари. Едва след като получил обаждане от негови познати разбрал, че се знае за извършеното от него, той се насочил към районното управление, но предал само 765 лв., неоснователно задържал останалата сума с мотива, че лицето, което се е явило търсело по-голяма сума. Едва когато получил две обаждания от собственика на парите, отишъл в районното управление и предал останалата сума. По тези съображения се счита, че към момента на задържането имало данни за извършено престъпление.

Касаторът чрез юрк. Х. иска от съда да постанови отмяна на съдебното решение и вместо него да отхвърли жалбата. Направено е искане за присъждане на юрисконсултско възнаграждение в полза на СДВР. В писмени бележки касаторът изтъква идентични аргументи, а относно разноските конкретизира, че се иска да бъдат присъдени за заплатена държавна такса за касационната жалба и за юрисконсултско възнаграждение в размер, съобразно Наредба № 1 от 09.07.2004г. Направено е и възражение за прекомерност на възнаграждението на адвоката на ответника, в случай, че надвишава минимално предвиденото поради неголямата сложност на делото от фактическа и правна страна.

В съдебно заседание касаторът не е взел участие лично и не е представляван.

ОТВЕТНИКЪТ – Я. К. К., чрез адв. Д. от САК, представи писмен отговор на касационната жалба, като оспорва всички наведени основания в касационната жалба, като се позовава на пороци в заповедта за задържане – не се съдържала фактическа обстановка за задържането от което и несъвместимостта на задържането с принципа за защита на лицата от произвол. Счита за правилно приетото от съда, че заповедта не съдържала факти, сочещи в какво конкретно се изразявало престъплението по чл.194, ал.1 НК и каква била връзката на задържания с него. Обстоятелството, че полицейският орган имал достатъчно доказателства за съпричастността на задържаното лице към дадено престъпление, не го освобождавало от задължението да изложи основания за задържането, за да можело задържаното лице да разбере още в момента на ограничаване на правото му на свободно придвижване за кое деяние му се налага конкретно ограничение. – с информираността била важна с оглед на ефективното упражняване на останалите му права и в частност по 74, ал.2, т.6, буква „б“ и „г“ ЗМВР. Полицейското задържане не можело да е произволно, позовава се на съдебна практика – Решение № 9425/2016г. по адм.д. 3914/2015г. на ВАС. Независимо

че органът действал при условията на оперативна самостоятелност, същият следвало да изложи мотиви в заповедта за задържането. Счита приложимо приетото по т.2 от Тълкувателно решение №4/22.04.2002г. на ВАС по тълкувателно дело №4/2002г. – липсата на мотиви във всички случаи е основание за отмяна на издадения административен акт. Счита за правилно приетото в оспореното решение, че задържаното лице е оказало пълно и незабавно съдействие на органите на МВР. В случая задържането не се оправдавало с никоя от целите по чл.5, пар.1, буква „е“ от Конвенцията за защита на правата на човека и основните свободи. Самоличността му била установена, не се установявало със задържането на лицето да е предотвратено или преустановено извършването на престъпление, не е имало данни за опасност от укриване. В отговора на касационната жалба е направено искане съдът да остави в сила съдебното решение като законосъобразно, направено е искане за присъждането на разноски в производството за адвокат в размер на 500 лв. Към отговора са приложени –пълномощно и договор за правна защита и съдействие. В договора е посочено договорено и платено възнаграждение в размер на 500лв.

ОТВЕТНИКЪТ чрез адв. Д., в съдебно заседание оспори касационната жалба в ход по същество поддържа всички аргументи в писмения отговор. Позова се и на постановлението на прокурора за прекратяване на досъдебното производство. не е взел участие в съдебното заседание по делото не е и представляван.

ПРОКУРОРЪТ – В. при СГП представи заключение за основателност на касационната жалба. Счита, че заповедта за задържането е отделен акт и не касае действията на прокуратурата по прекратяване на досъдебното производство.

Пред касационната инстанция не са правени искания за събиране на доказателства.

Административен съд София – град, X.-ти касационен състав, като се запозна с обжалваното съдебно решение, съобрази доводите и възраженията на страните и обсъди наведените касационни основания и тези по чл. 218, ал. 2 АПК, намира за установено от фактическа и правна страна следното:

Касационната жалба е подадена в срока по чл. 211, ал. 1 АПК и от надлежна страна, срещу съдебен акт, който подлежи на касационен контрол, поради което е процесуално допустима. Разгледана по същество, жалбата е неоснователна.

С обжалваното решение Софийският районен съд е отменил на основание чл. 72, а.4 ЗМВР заповед за задържане на лице рег. № 338433-365/08.04.2022 г., издадена от инспектор в 09 РУ – СДВР по отношение на Я. К. К. като незаконосъобразна.

От събраните по делото доказателства е прието за установено, че по отношение на Я. К. К. е задържан с посочената заповед, и в заповедта е посочено, че е задържан по данни за извършена кражба по чл.194, ал.1 НК. Посоченото съставлява и конкретните мотиви на заповедта - в цялост за задържането на лицето.

Въз основа на приетата за установена фактическа обстановка, съдът е формирал извод, че не е било налице правно основание за задържането на лицето, а наказателното производство - ДП 552/2022г. по описа на 09 РУ – СДВР и пр.пр. 12287/2022г. по описа на СРП е прекратено с постановление на прокурора от 09.06.2022г. Също съдът е посочил, че Я. К. К. не е привлечен като обвиняем,

разпитан бил като свидетел, който намерил сума пари и я е предал доброволно в 7-дневен срок. Също освен , че прокурорът не е установил данни за извършено престъпление то задържаното лице, съдът е посочил, че в процесната заповед не са изложени факти, сочещи в какво конкретно се изразява престъплението по чл.194, ал.1 от НК и каква е връзката на задържаното лице с него, посоченият текст от НК съставлявал единствено и само правна квалификация без фактическо съдържание, поради което не ставало ясно има ли задържаното лице конкретно участие в разследваното престъпление и какво е то. В тежест на ответната страна било да докаже че именно задържаното лице е участвало в разследваното или друго престъпление.Изтъкнат е довод, че Я. К. К. е разпитан като свидетел след като се е явил и предал доброволно намерената от него сума., нямало данни за извършено каквото и да е престъпление. По тези съображения е прието, че е налице материалноправно основание за отмяната на заповедта.

Видно от заповедта, същата има и характер на бланка за задържане на лице на правно основание чл. 72, ал. 1, т. 1 ЗМВР. Съгласно цитираната разпоредба полицейските органи могат да задържат лице, за което има достатъчно данни, че е извършило престъпление.

Правна преценка на касационната инстанция

Решението на Софийския районен съд е валидно, допустимо и правилно.

Същото е постановено при правилна преценка на фактическата обстановка и са формирани верни правни изводи.

Касаторът се е позовал на решението по делото P. and P. v. B., с довод за законосъобразност на заповедта за задържане – „данни за извършено престъпление“, но наличието само на данни не е достатъчно, в която връзка касационната инстанция съобрази следното:

За допустимостта да бъде ограничено правото на свобода на жалбоподателя са приложими изискванията по чл.5, §1 от Конвенцията за защита на правата на човека и основните свободи, приета в рамките на Съвета на Европа (ЕКПЧ), част от вътрешното право, по силата на чл.5, ал.4 от Конституцията на Република България. Съгласно чл.5, §1 ЕКПЧ, правото на свобода може да бъде ограничено само в изрично посочените случаи в тази разпоредба и само в съответствие с процедури, предвидени от закона. Изискването за законоустановеност на задържането е спазено, тъй като процесното задържане е предвидено по чл.72, ал.1, т.1 ЗМВР. Основанията по конвенцията следва да се тълкуват стеснително. Съдът по правата на човека напомня, че Конвенцията има предвид националното право, но всяка такава мярка следва да съответства на целта да защити лицето от произвол - например Решение от 18.12.1986г. по делото B. v. F., жалба №9990/82, пар.54, и Решение от 10.06.1996г. по делото B. v. the U. K., жалба №19380/92, пар.40 на Съда по правата на човека.

Предвид фактите по делото, е относимо предвиденото основание за ограничаване на правото на свобода по чл.5, §1 ЕКПЧ по буква „с“ – „законен арест или лишаване от свобода на лице с цел да се осигури явяването му пред предвидената в закона институция при обосновано подозрение за извършване на престъпление или когато обосновано е призната необходимостта да се предотврати извършване на престъпление или укриване след извършване на престъпление“.

В съответствие с чл.5, §1 от ЕКПЧ процесното задържане на жалбоподателя следва да се определи като принудителна административна мярка, различна от „лишаване от свобода” по смисъла на наказателното право, която ограничава правото на свободно придвижване на лицето.

Всяко предвидено изключение от свободата на придвижване следва да отговаря на целта „да е пропорционално и обществено оправдано в едно демократично общество“. Наличието на такава цел на задържането - „обосновано подозрение“ по чл. 5 § 1, подточка "с" ЕКПЧ, не зависи от нейното постигане, не се изисква полицията да е получила достатъчни доказателства за повдигане на обвинения в момента на ареста или по време на задържането на жалбоподателя.

Същевременно, за да има обосновано подозрение, трябва да съществуват факти или информация, които да убедят безпристрастния наблюдател, че засегнатото лице може да е извършило престъпление (още в решението по делото L. срещу Италия, Решение от 06 април 2000 г., точка 152). В решението от 26 юли 2001 по делото И. срещу България (жалба № 33977/97), точка 80, Съдът по правата на човека приема, че „Доколкото строгостта на предвиденото наказание е съществен елемент (...) Съдът нееднократно е подчертавал, че сама по себе си тежестта на обвинението не може да оправдае дългите периоди на задържане под стража (...). Това е особено вярно в настоящия случай, при който съгласно националния закон и практика квалификацията на деянието - а оттам и предвиденото наказание - се определят от прокурорските власти, без съдебен контрол по въпроса дали доказателствата подкрепят едно разумно подозрение, че обвиняемият е извършил деяние, за което се предвижда наказание лишаване от свобода за съответния срок.“ Следователно, само по себе си посочването на съмнение за извършено престъпление, не може да обоснове ограничаването на правото на свобода.

Според Съда по правата на човека, продължителното задържане може да бъде оправдано в даден случай само ако са налице конкретни данни, че задържането е извършено с оглед на изискване на обществения интерес, което изискване, независимо от презумпцията за невиновност, надделява над правилото за зачитане на личната свобода - в този смисъл цитираното решение по делото L., точки 152 и 162-165.

Също по точки 41 и 42 от решението на този съд по делото П. и П. срещу България" (P. and P. v. B. (applications nos. 50027/08 and 50781/09), Решение от 24 юни 2014г., станало окончателно на 17.11.2014г.) е прието, че съответствието на задържането с националното законодателство не е достатъчно, чл. 5, § 1 от Конвенцията изисква в допълнение, всяко лишаване от свобода да бъде в съответствие с целите за защита на индивида от произвол.

Също мотивите на решението за задържане са важен фактор дали задържането следва да се счита за произволно. Липсата на каквито и да е основания в актовете за задържането е несъвместимо с принципа за защита от произвол, залегнал в чл. 5, § 1 от Конвенцията. По точка 43 от последното решение този съд е приел, че “разумното подозрение“ по смисъла на чл. 5, § 1, буква с) следва да се отнася за конкретно престъпление. По точка 46 съдът също е приел, че „обоснованото подозрение“ не може да бъде общо и абстрактно, а това означава, че трябва да има факти или информация, които биха задоволили и обективен наблюдател, че въпросното лице е извършило конкретно престъпление.

По точка 52 съдът подчертава, че лишаването от свобода не трябва да се счита за

съвместимо с по чл. 5, § 1, буква с), когато се извършва с цел явяването на задържаното лице пред компетентен орган, съществуването на тази цел следва да се разглежда независимо от постигнатия резултат – дали арестуваният е обвинен или изправен пред съд. Също нормата не предполага, че полицията е следвало да има достатъчно доказателства за повдигане на обвинение. Властите следва да докажат, че добросъвестно имат за цел по-нататъшно разследване – като начин да се потвърдят или разсеят конкретни подозренията, които са обосנוвали ареста.

Съгласно чл.170, ал.1 АПК, административният орган следва да установи фактическите основания, посочени в заповедта, и изпълнението на законовите изисквания при издаването му. Както е постановено по точка 48 от решението по делото П. и П. срещу България, цитирано по-горе, и както следва от Тълкувателно решение 16 от 31.03.1975 г. на Общото събрание на гражданските колегии на Върховния съд, съдът следва да разгледа представените отделно от административния акт мотиви за издаването му.

Приложени към настоящето дело, изведените принципи по прилагането на чл.5, ал.1, буква с) от ЕКПЧ водят до извод, че изводите на въззивния съд за отмяната на заповедта за задържането на ответника са правилни. Задържането на ответника по касационната жалба е извършено на предвидено в закона основание – по чл.72, ал.1, т.1 ЗМВР, но без данни за съпричастност към престъпление. Действително, както е прието от съда, след като Я. К. К. се е явил по негови думи около 09:55 ч. в ОУ на 08.04.2022г. и е предал остатъка от намерената от него сума, за което е съставен протокол, то остава неясно защо в 11:00 ч. на същата дата е бил задържан, като същият е разпитан само като свидетел. Явяването му доброволно в полицията е давало възможност на органите да бъде разпитан или да извършат каквито преценят за необходими процесуални действия по разследване с негово участие. Действително не става ясно за каква точно кражба е имало данни с участието на задържаното лице, още повече, че лицето, което е оставило и забравило да вземе парите на касата на бензиностанцията, е посочило различни размери в течение на два дни, размерът на тази сумата е останал неустановен и недоказан, поради което и прокурорът е прекратил производството. При тези обстоятелства, правилен е изводът на въззивния съд, че освен неяснота на основанието за задържане, няма и данни за съпричастност към престъпление по посочената разпоредба към момента на задържането, което е потвърдено и от постановлението на прокурора. В този смисъл неправилно от касатора се твърди, че към заповедта за задържане е неотнoсимо приетото от прокурора в постановлението за прекратяване на производството.

Не е доказано също, че е съществувала необходимост от задържането на лицето в името на обществения интерес, който е следвало да бъде предпочетен над правото на зачитане на личната му свобода. Това е така, тъй като за установяването на съпричастността към конкретно престъпление по досъдебното производство, посочено в заповедта за задържане, жалбоподателят е разпитван като свидетел след като е предал намерената от него сума,

Тъй като основанието на заповедта за задържане е данни престъпление по конкретен състав от НК, по аргумент от точка 52 от решението по делото П. и

П. срещу България, касаторът нито е твърдял, нито е доказал, че задържането на жалбоподателя е имало за цел да се извършат процесуални следствени действия, които без да бъде задържан не е възможно да бъдат извършени. Както е прието от въззивния съд, задържането не се основа на факти, които сочат на извод за конкретна и обоснована съпричастност на задържаното лице към разследвано престъпление и относими към конкретното досъдебно производство. Изискването на чл.5, § 1 от ЕКПЧ **подозрението да е обосновано и разумно, т.е. основано винаги на конкретни факти и относими към конкретното подозрение за извършено престъпление, не е изпълнено**, процесното задържане не е било необходимо и съразмерно на преследваната цел – извършване на процесуално-следствени действия, не е съществувало разумно и обосновано подозрение, свързано с конкретни действия на жалбоподателя и относими към конкретното разследвано престъпление. Необосновано касаторът твърди, че са изпълнени критериите за прилагането на разпоредбата по решението П. и П. в казуса по делото.

Действително, както се твърди от касатора, понятието "данни" по смисъла на чл.72, ал.1, т.1 ЗМВР и понятието "достатъчно данни" по смисъла на чл. 207, ал. 1 от НПК имат различно съдържание. За да бъде образувано досъдебно производство по реда на НПК е необходимо да са налице достатъчно данни, които да обосноват основателно предположение, че има извършено престъпление. При налагането на ПАМ "задържане за 24 часа" по чл. 72 от ЗМВР са необходими само данни за извършено престъпление, т.е. тези данни може да не са достатъчни за образуване на досъдебно производство, но да са достатъчни да се направи извод, че задържаното лице има съпричастност към извършването на съответното престъпление. В процесният случай такива данни нито са посочени, нито става ясно след като ответникът е върнал намерената от него сума, какви точно данни за извършено престъпление е имал предвид полицейският орган.

Също не е спазена по този въпрос и цитираната по горе практика на Съда по правата на човека, в това число решението по делото "П. и П. срещу България", според което за да е налице обосновано подозрение, че едно задържано лице има отношение към извършено престъпление, **следва да са установени факти и да е налице информация, които биха убедили един обективен наблюдател, че въпросното лице може да е извършило престъпление, както и, подозрението трябва да се отнася до конкретно престъпление. В случая лицето, което е загубило сумата, е променяло данните за загубената от него сума и като краен резултат не е могло да установи точен размер. В съответствие с приетото по точка 48 от решението по делото П. и П. срещу България, съдът е формирал изводите си въз основа на представените отделно от административния акт мотиви за издаването му – в случая данните от доказателствените средства по досъдебното производство, изводите в постановлението на прокурора. В съответствие с данните по преписката е формирал извода, че Я. К. К. е разпитан само като свидетел, не е привлечен като обвиняем, явил се е и доброволно е предал намерената сума, както и, че няма данни за извършено каквото и да е престъпление.**

Правилен е поради всичко изложено изводът на въззивният съд, че заповедта за задържането на Я. К. К. е материално незаконосъобразна – основание по смисъла на чл. 146, т. 4 АПК и съдът правилно е постановил отмяната ѝ.

Касационната жалба е неоснователна, съдът следва да остави в сила оспореното съдебно решение, при постановяването му не се установи претендираното касационно основание – неправилно приложение на закона по чл. 348, ал.1, т.1 вр. ал.2 НПК във връзка с чл.63в ЗАНН, както и тези, за които касационната инстанция следи служебно – за валидността, допустимостта и съответствието на решението с материалния закон, чл.218, ал.2 АПК.

Предвид този изход на делото и своевременно направеното искане за присъждане на разноски от ответника по касационната жалба, на основание чл.63д, ал.1 и ал.2 ЗАНН вр. чл.143 АПК, съдът следва да го разгледа. Видно от представеното пълномощно и договор за правна помощ и съдействие, за представителство пред касационната инстанция е договорено възнаграждение за адвоката в размер на 500 лв., което е платено в брой с подписването на договора. Направеното възражение за прекомерност е неоснователно, тъй като съгласно чл.8, ал.2, т.4 от Наредба №1/2004г. за минималните размери на адвокатските възнаграждения към датата на устните състезания, за защита по дела с предмет ЗМВР, минималното възнаграждение е в размер на 750лв. Договорът за правна защита и съдействие е с достоверна дата към датата на подаване на отговора на касационната жалба – 24.11.2022г., към която дата редакцията на разпоредбата е идентична.

Следователно, искането на ответника за присъждане на разноски за адвокат в размер на 500 лв., осъществил процесуалното му представителство пред касационната инстанция, следва да бъде уважено.

На основание изложеното и чл. 221, ал. 2 АПК, Административен съд София – град, X. касационен състав,

РЕШИ:

ОСТАВЯ В СИЛА решение №3823 от 17.10.2022г., постановено по анд № 5489/2022 г. по описа на Софийския районен съд, НО, 104-ти състав, с което е отменена заповед за задържане на лице рег. № 3384зз-365/08.04.2022 г., издадена от полицейски орган Б. Л. С.– инспектор при 09 РУП – СДВР.

ОСЪЖДА Столична дирекция на вътрешните работи, да заплати на Я. К. К. с ЕГН [ЕГН] от [населено място], сумата от 500 (петстотин) лева за разноски.

Решението е окончателно.

ПРЕДСЕДАТЕЛ:

ЧЛЕНОВЕ:

1.

2.

